

SAŽETAK

Žumberak je povijesna hrvatska regija u sastavu Središnje Hrvatske koja je specifična po svojim gorskim obilježjima, očuvanom prirodnom krajoliku i znamenitostima, bogatom kulturno-povijesnom nasljeđu i nažalost perifernom položaju te dugotrajnim nepovoljnim demografskim i ekonomskim procesima. Upravo je povijesno nasljeđe Vojne krajine umnogome odredilo današnje nepovoljne demografske procese, koji su pojednostavljeni rečeno posljedica zakašnjele modernizacije i izostanka socijalno-geografske transformacije tamošnjeg ruralnog prostora. Sustav Vojne krajine generirao je agrarnu prenapučenost, a prestankom postojanja Vojne krajine počelo je iseljavanje sa Žumberka. Posljedice su starenje stanovništva, pad nataliteta i u konačnici demografski slom. Fascinantno je kako to da je moguće da je regija koja je od Zagreba udaljena samo šezdesetak kilometara na samom rubu demografske egzistencije unatoč brojnim razvojnim potencijalima. Te je potencijale potrebno što prije sagledati te osmislići i provesti revitalizacijske planove koji bi Žumberak transformirali iz perifernog depopulacijskog prostora obilježenog ekonomskom krizom u napredan i moderan ruralni prostor koji bi mogao i znao optimalno valorizirati svoje posebnosti. Buduća revitalizacija i razvoj Žumberka trebaju se temeljiti na prihvatljivim oblicima turizma i izletništva te na ekološki održivoj poljoprivredi, čiji bi se proizvodi prerađivali u lokalnim pogonima i zatim plasirali na tržište. S obzirom na to da revitalizacija nije moguća bez doseljavanja mlađeg stanovništva u povoljnoj radnoj i demoreproducativnoj dobi, potrebno je osmislići mjere koje bi takav proces što prije omogućile i potaknule.

Ključne riječi: Žumberak, depopulacija, starenje stanovništva, loša prometna dostupnost, revitalizacija, deperiferizacija.